

ԳԷՏԷՐՄԻՆ

LA VICTOIRE FRANÇAISE DE SOUEIDA ET LES ARMÉNIENS

On se rappelle que toutes les fois qu'il a été nécessaire de l'affirmer, les Arméniens de Syrie et du Liban n'ont pas manqué de proclamer hautement et publiquement leur profond loyalisme tant pour le gouvernement mandataire que pour le gouvernement local ainsi que leur neutralité et leur ferme décision de ne point s'immiscer dans les affaires politiques qui, exclusivement concernaient la Syrie et les Syriens, et qui devaient être réglées entre ceux-ci et le gouvernement français. Bien entendu, cette indifférence ou plus exactement cette neutralité n'était manifestée par les Arméniens, ne supposait point cependant de leur part une mauvaise volonté et de mauvaises intentions en ce qui concerne la fin de la rébellion et le retour de la paix dans le pays, qui continuait de souffrir si douloureusement. Il est vrai que le pays n'était pas le nôtre, mais nous vivions, pour ainsi dire, dans la même atmosphère et dans le même milieu que les Syriens et Libanais, et que nous comptions déjà, en quelque sorte, parmi les membres de ces grandes familles Syriennes et Libanaises, qui avaient eu l'extrême bonté de nous recevoir dans leurs maisons hospitalières. Les choses essentielles pour lesquelles nos voisins ou plutôt nos hôtes se montraient si pleins d'anxiété et d'angoisse, ne manquaient pas de nous faire souffrir également sous certains rapports, notamment au point de vue de nos relations économiques avec eux et plus particulièrement sous le rapport des événements éventuels qui allaient décider de nous et de notre existence dans ce pays.

Bien que nous n'ayons pas à nous mêler des choses de la Syrie, nous ne pouvons cependant nous empêcher de manifester pleinement l'extrême joie que nous avons ressentie à l'heureuse nouvelle de la brillante victoire décisive que viennent de remporter les soldats de France et qui, en mettant un point final à la rébellion, a dissipé les sombres nuages qui se sont élevés pour laisser paraître l'horizon dans tout son éclat et dans toute sa sérénité.

Tous les gens sensés, tous ceux qui avaient l'exacte compréhension des choses, n'ont pas cessé de réprouver et de condamner, dès le début, ce mouvement insurrectionnel, ou plutôt ce banditisme, qui c'est signalé par tant d'exploits sinistres. Menés aveuglement par des chefs inconscients et peins d'egoïsme, un grand nombre de pauvres gens se sont laissés jeter les yeux fermés dans cette tourmente, qui n'a eu d'autre résultat que de ruiner le pays et de retarder pour longtemps son progrès et son relèvement.

Il y avait pourtant la France, qui ne cessait pas de prodiguer ses conseils précieux et d'appeler les égarés à la sagesse, à la prudence et à la raison; maison se n'osait du Conseil et l'on prenait précisément pour de la faiblesse et de l'impuissance

sa bonté, son indulgence et sa douceur d'âme. C'est que les grandes nations, les races nobles et illustres comme la race française, comptent parmi les excellentes qualités qui les distinguent, plusieurs vertus inappréciables, telles que la grandeur d'âme, la mansuétude et la générosité. La France est si noble et si généreuse que même après la victoire de Soueida elle tend encore une main pacifique et conciliante vers les insurgés, dont l'écroulement complet n'est pas chose difficile et impossible pour elle; au contraire, pleine de pitié et de compassion pour eux, elle les rappelle encore et les engage à se réfugier dans son sein, où ils ne trouveront que tendresse et affection.

Il y a des individus qui sans se rendre réellement compte de leur valeur propre, paraissent toujours mécontents de leur condition et des avantages dont ils jouissent. Il semblent ignorer que c'est lentement et progressivement que l'on change de condition et que l'on parvient à une situation meilleure. Il en est de même de certains peuples arriérés qui du jour au lendemain, cherchent à se rendre complètement indépendants et veulent se gouverner eux-mêmes. Nous souhaitons de tout cœur que les Syriens et Libanais soient maîtres absolus dans leurs pays; mais nous pensons que semblables à des élèves ils ont encore besoin d'apprendre les précieuses leçons des professeurs français si pleins de savoir et d'instruction qui sont envoyés ici, et qui doivent leur enseigner les meilleures choses du monde, en attendant que leurs élèves se rendent capables de gouverner leur pays comme il faut.

Mais jamais nous ne voulons croire que les Syriens puissent ignorer les avantages inestimables dont ils jouissent déjà et que les Arméniens ne cessent de leur envier sincèrement et loyalement. Ils ont le bonheur de vivre sur le sol qu'ils ont hérité de leurs ancêtres; ils ont une constitution et un gouvernement national, dont le chef est déjà nommé; ils ont la France protectrice chargée de les aider à réaliser progrès et la prospérité de leur pays. Ils ont ainsi réalisé la majeure partie de leurs aspirations nationales, tandis que les Arméniens, qui ont lutté et souffert ainsi dans le temps, n'ont eu rien de tout cela et maintenant que le sort les a jetés sur cette terre étrangère, ils se consolent en pensant que lorsqu'après la victoire de Soueida la paix reviendra définitivement dans le pays et que les choses vont reprendre leur cours normal pour le plus grand bien de tous, il leur sera permis également de bénéficier, dans la mesure du possible, des nouvelles transformations politiques et économiques pour mener une existence plus facile, moins pénible et surtout plus libre de préoccupation et d'angoisse.

M. SEMMIKIAN
Homs, le 30 Avril 1926

ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈՒՄԻ ՊԵՏԵՐ ԵՒ ՄԻՋՈՑԸ

IV
Յայտնի է թէ անհատական և մասնաւոր ազգային ուժէ ձեռնարկի մը կատարելով յաջողութեան համար, անհրաժեշտ է անհատներու անկեղծ գործակցութիւնը՝ որ միութիւն կամ միութենական կեանք ընել է:

Բազմաթիւ մեր օտարազգի դրացիներու բնկերային կազմութեան գովելի է մեր մէջ այս յառաջդիմական գաղափարը վերջին կէտ դարձելով, որուն տեսակէտները բազմաթիւ եղանակներով կրթութեան, բարեգործական, գիտական եւ ազգատիրական են:

Այս վերջինը սակայն աւելի կանխիկ մուտ դրած է մեր մէջ քան միւսները. որովհետեւ թուրքերուն մեզի դէմ ունեցած այլ և այլ ճիւղաւորին ծրագրերը այսպէս կը պահանջէին:

Հիմա՝ որ անոնց հետ հայրենի վերջացած է գրիթէ, այսպիսի միութիւններու օգուտն ու վնասները պիտի կըրնայինք կատարել... Բայց անցնինք: Սա միայն ըսնէ թէ այդ միութիւնները՝ ժամանակին փոխանակ ազգին ինքնայառու կը բռնկործանէր ծրագրերու, ձուլումն են Եւրոպայի մօտ և նոյնատեսակ միութենական ծրագրերու մեծ բաւերումը վրայ, սրանք մեզի և մեր միջավայրին համար անմարմն սելի եղանակ մտածող-երկաթէ դեղահատերու պէտ:

Մարդկային ամէն հիմնական օրէնքներն անգամ՝ ժամանակի նորանոր տարածազրուցութիւններու և մարդկներու բնկերային փոփոխումներով այլալուծ ժամանակներուն համեմատ կը փոխուին ու կը բարեփոխուին:

Ահա եօթը սլաք տարիէ հետէ մեր ազգային-քաղաքական բնկերային եւ տնտեսական կեանքը տակն ու վրայ ըլլալով՝ մեր միութիւններու ծրագրերն ալ փոխուելու պէտք ընդին հիմնովին:

Ուստի մեր ամենաչեղոք հանգամանքով կողմնէ խնդրել ներկայիս մէջ գոյութիւն ունեցող բոլոր միութիւններու յարգելի վարչականներն ու անդամներն որ հետեւեալ միջոցներով մը ստույգութեամբ յետոյ հարկ ու պատշաճ տնօրինեն ի տէր ազգային խաղաղ-փոփոխական եւ կրթական ու բարենորոգչական վերածնութեան:

1. — Իւրաքանչիւր միութիւն ձեռնարկ լինելով յեղափոխական տեսէ եւ բանգէ, փոխէ իր ծրագրերը ազգի անհրաժեշտութեան:

հատկապէս արդի կացութեան մէջ անհրաժեշտ անհատական կարիքներուն յարմարութեանով:

2. — Միութենական եւ կամ այս երկուքին տակ անհատական տեսէ դիտուած մերկանալ բառին տալով իմաստով:

3. — Ուրիշ միութիւնները կամ ազգային անհատները շնորհակալութեամբ անհրաժեշտ խնդրեր մէջ ըլլալ վերջին ծայր չափաւոր և փոփոխական գիտանալով որ քանակը չափ դիւրին է, բայց շինելը ամենագործաւոր:

4. — Այնքան մէկ միութիւն ընդգրկէ ազգային կարիքներն մէկ կամ երկուք միայն չլինելով, երբեք իր ծրագրերն և չմիջամեղով ուրիշներու գործառնութիւններուն:

Հետեւեալը այդ պայմանական բառին ու հարկադրութիւնը կատարելու իրաւաստ բարձրագոյն մարմինը պէտք երեւան կ'ելլէ. ասոր համար ալ խնամարար կ'առաջարկենք մեր բոլոր միութիւններուն, ինչպէս և չեզոքներուն, որ երեքական պատգամաւորներ զրկելով կազմել տան այդ ընդհանուր շարժառիւթ մը մէջ, իրեն լիազօր և կատարել իշխանութիւն տալով վերադառնալ քաղաքին ու ծրագրերը կատարելու եւ եթէ կարելի ըլլայ, տարին անգամ մը համարառու ըլլալու՝ հնարաւոր ամենալինք եւ այլնով վարձատրելու համար արժանաւորները:

Ահաւորիկ պատիկ թելադրութիւն մը որ կրնայ բարեօրոշիլ և ընդլայնուիլ կարող ամենաուրուցութիւններու կողմէ:

ԺԱՆ ՊԱՅԻՍԻ ՆԱԶԱՐԱՆԻ
Պետեր 3 Մայիս 1926

ՎՐԻՊԱԿ

«Լիբեռնալ» 4 Մայիս, 190 բուին մէջ գրաւորեալ հիւանդացած ըլլալով, ապրիլի 27-ին բաւական վրիպակներ, որոնց կարեւորագոյններն մէկ քանիսն հետեւեալներն են:

1. — Պ. Մարտիրոս Սեփեան, պիտի ըլլայ՝ Մարտիրոս Սեփեան. 3 էջ. — Զմառ... աւելի քան եօթանասուն տարի պիտի ըլլայ՝ աւելի քան եօթանասուն տարի. 3 էջ. — Վար փոխելի՝ իր 27 եւ 28 քիւնտը, պիտի ըլլայ՝ Վար փոխելի՝ իր Ապրիլի 27 եւ 28 քիւնտը մէջ: 3 էջ. — Տօք. Մել-ֆոնեան եւ սգահանդար, չիցանք համոզուիլ այդ խոսքը լուրին ստույգանք, պիտի ըլլայ՝ չիցանք համոզուիլ այդ խոսքը լուրին ստույգանք: 3 էջ. — Ն. Բ. Համի պէյ, պիտի ըլլայ՝ Ն. Բ. Նամի պէյ: 3 էջ. — Երթ պիտի ըլլայ՝ Երթ Պիտի պէյ:

ՄԱՅԻՍ 1926

ՅԻՇԱՆԱԿԻ...

Երեկ զիջայ որ երազներս սիրածոր Պիտի՝ վերսկիւն այսօրայ յուսերու հետ միասին, Առանց ծայր մը դիմիս վրայ սիրեցուն փայլեցնելու ֆօթօնէ...
Զիջայ քի լոկ պատգամիս զիջունին հարուածով մը դաւանանք Պիտի բաժնէ իր ճամբան ձեռնարկելու մէջ օտս սիրուն բայց ասող Որ դու երեկ սեւեռու մէջ կը սիրէիք մեզ գիտար...
Զիջայ քի հաւատքս զօրս անցեալի մէջ խոստումներուն կուսական երակներու բոյն պիտի խառնէր ներկայի մէջ անճանօր՝ Իսկապէս աստուածը սիրալոյզ...
Զիջայ քի անցեալի Սիրս օրորող ծայրները կուսական ու հրեականային եւ անմիջ Ասելուքեան կենդանութեան պիտի փոխուէին ո՞նք այսօր...
Զերազեցի որ վարդերը նորաբողոք իմ կեանքին Պիտի՝ դեղներն ներկայի մէջ աստուածով, անճանօր...
Զհաւատքի որ զիս օրորող ձեռներն փափուկ, մայրական Շա՛հ կանուխ Պիտի՝ հանգչեին ցուրտ փարիս սակ դամբանին Զգեցով զիս հէշ, առանցիկ ներկայի բիւր վոսերու մէջ հալածական, անմիջաբար...
Զմեծ չըսքն որ եղ վալ պիտի՝ լէկ Պատգամներդ առաւելան Դիւրական, Կուրուքեան մէջ անբուժելի միջեւ մահ Կուրուքեան մէջ հոգիին...
Եւ այսօր եւ կը հաւանքով զղուծիս մէջ սա վերջին քի անցեալի երակներու ու յոյսերս Դաւանանքի նայաւորներուն զոհ զացին Որոնք մահը կուլում եւ Ներկայի մէջ միակ, լուսն, վիտաւոր: Մայիս 2, 1926 Պիտի

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր բաժանորդներն ամեն օրոք միջեւ այժմ չեն վերադառնալ չենք անցեալ տարուան բաժնեգրները բոլ հանին ամենամօտիկ ժամանակի մէջ փութացնել իրենց պարտքերը, հակառակ պարագային ստիպուած ենք ուրիշ միջոցներու դիմել: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՆԱՆԱՆ

